

Advocaten die nooit pleiten uit de Orde zetten, net als eenpitters die zich niet willen onderwerpen aan peer review. Het tuchtrecht aanscherpen, belangenbehartiging apart organiseren en de band met de rechterlijke macht aanhalen. Zo moet de toekomst er volgens hoogleraar rechtssociologie Nick Huls uitzien.

tuur haar privileges wil behouden, moet de Orde afscheid nemen van deze voorhoede. De Code-Tabaksblat moet deze adviseurs maar reguleren. Die bepaalt bijvoorbeeld dat advocaten geen commissaris meer mogen zijn bij cliënten van het kantoor.

Tegen de achterhoede van eenpitters die zich verzetten tegen peer review en andere vormen van controle moet de Orde

'En dat lijkt mij een enorme verbetering. Ik vind dat de beroepsgroepen dit het best zelf ter hand kunnen nemen, voordat zij een inspectie of andere vormen van overheids-toezicht over zich afroepen. Op de universiteit heb je nu ook allemaal inspecties en accreditatie- of verkenningcommissies. Hier en daar verbetert er wel iets, maar de kosten en de *humbug* zijn aanzienlijk.'

'Orde moet afscheid nemen van voor- en achterhoede'

'In 1971 kwam het beruchte zwarte nummer van *Ars Aequi* uit onder de titel *De balie en leemte in rechtshulp*. Daarin werd vastgesteld dat mensen met weinig geld praktisch geen goede rechtsbijstand konden krijgen. De Orde van Advocaten heeft toen een onderzoek in laten stellen door de Rotterdamse bestuurskundigen A. van Braam en H.G. Surie. Die schreven in 1972 in hun rapport *Toestand en toekomst van de Nederlandse balie* dat de Orde een soort gilde was met verouderde waarden en dat de orde hoognodig met zijn tijd mee moest gaan. De advocatuur moest commerciëler worden, zijn waardepatroon aanpassen, de organisatie van de kantoren moderniseren, gaan tijdschrijven en *value for money* gaan bieden. Bovendien moest de advocatuur gaan doen aan schaalvergroting en zich specialiseren.

Achteraf gezien is dit een profetisch rapport gebleken en de advocatuur verkeert nu in een nieuwe fase. De commercialisering en specialisatie bergen het gevaar in zich dat niet-renderende rechtsgebieden achteropraken. Bovendien wordt het voor de Orde als publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie steeds moeilijker om de verschillende soorten kantoren te reguleren. De beroepsgroep is zo divers dat cohesie moeilijk is vol te houden. Er is ook niet een praktijk die je als maat kunt nemen.'

Voor- en achterhoede

'Je hebt nu een achterhoede van eenpitters en een voorhoede van grote kantoren met advocaten die internationaal bezig zijn en nooit meer een rechtszaal komen. Zij hebben geen boodschap aan de Orde. Voor de tussengroep is de Orde nog wel relevant. Ik ben geen tegenstander van marktwerking, maar die grote kantoren zijn gewone ondernemingen. De Orde kan moeilijk volhouden dat daar nog een sfeer heerst van *noblesse oblige*. Daar draait gewoon alles om de rekening. Als de advoca-

fermer optreden. Het lijkt mij een goede zaak dat je alleen maar deel mag uitmaken van de orde als je een goede organisatie hebt.'

De structuur van de Orde zelf moet ook veranderen, vindt Huls. In zijn rapport over de hervorming van de regelgeving voor juridische dienstverlening in Engeland en Wales schrijft Sir David Clementi dat de Engelse balie de taken van belangenbehartiger en regelgever moet scheiden. Huls omarmt dat pleidooi.

'Er is in het verleden al vaker voor gepleit, onder meer door de toenmalige algemeen deken Wackie Eysten. Een belangrijk argument voor scheiding van beide taken is dat in het huidige klimaat van populisme al snel wordt gezegd dat advocaten elkaar de hand boven het hoofd houden in het tuchtrecht. Daarom zeg ik: betrek meer rechters bij het tuchtrecht. En ook dat pleidooi is eigenlijk niet nieuw.'

Tuchtrecht toespitsen

Huls wil het tuchtrecht bovendien aanscherpen door de Gedragsregels toe te spitsen op de verschillende specialisten, net als bij medici het geval is. Verder moet de tuchtrechter ook kantoren kunnen aanpakken. Daarmee bevordert je namelijk dat advocaten, net als medici, elkaars dossiers gaan controleren.

Huls bepleit niet alleen dat de Orde meer optrekt met de rechterlijke macht in de tuchtrechtspraak, maar met de magistraten ook een intellectuele coalitie aangaat om tegenwicht bieden aan de aanvallen op de privileges. 'Zij moeten er bijvoorbeeld gezamenlijk op wijzen dat het procesmonopolie een collectief belang is, omdat rechters anders worden overstroomd met ongepolijste claims en onduidelijke briefjes van burgers. Zij moeten ook tegengas geven aan de economische benadering van het recht, waarin wetgeving wordt gepresenteerd als een administratieve last van 14 miljard euro. Dat is niet makkelijk, want juristen zijn niet gewend zichzelf te verdedigen.'

Ten slotte ziet Huls graag dat de Orde de vinger aan de pols gaat houden bij de gefinancierde rechtshulp. 'Iedereen roept halleluja bij de opening van het Juridisch Loket. Maar de Orde moet uitkijken dat er niet een nieuwe leemte ontstaat, omdat bijvoorbeeld de huur- en sociale-zekerheidszaken over zo veel advocaten worden verdeeld dat de specialisten op deze ingewikkelde rechtsgebieden te weinig zaken krijgen om hun specialisme op peil te houden.'

